

איך שומרים על רמת חיים בפנסיה?

לא פעם נתקלתי בפורשים לפנסיה שניגשים לקרן הפנסיה, בודקים מה הפנסיה שתהיה להם, מבקשים לקבל את הקצבה הקיימת בה וממשיכים בחייהם.

הבעיה העיקרית באופן פעולה שכזה שהם אינם מנסים להבין האם הפנסיה תספק את צרכיהם או שאולי עולה עליהם וכתוצאה מכך לחפש פתרונות.

על משמעות התכנון של החיים לאחר הפנסיה כבר נכתב במאמר אחר, אולם גם המעטים שאכן תכננו את הסכומים הדרושים להם יכולים להיות בבעיה סמויה ובלתי נראית לעין אך בהחלט קריטית ומשמעותית והיא שמירה על קצבה שתאפשר רמת חיים נאותה עד יומם האחרון.

ישנם שני היבטים עיקריים לנושא זה.

ההיבט הראשון - רמת חיים עולה, נסו לשער לעצמכם את הוצאותיכם לפני 30 שנה. אני יכול להניח כמעט בוודאות שההוצאות היו נמוכות יותר, מדוע?

בעקבות שינויים טכנולוגיים ועליה ברמת החיים הכללית סכום שנראה לנו היום סביר יהיה בתוך תקופת זמן ארוכה נמוך משמעותית ולכן, במידה ונישאר עם פנסיה שנראית לנו כיום מספקת (גם אם היא תהיה צמודה למדד במלואה), בעוד 30 שנה היא תהיה נמוכה ביותר.

לפני 30 שנה לא השתמשנו בטלפונים סלולריים, במכשירים ממוחשבים שונים, לא היינו מחוברים לטלוויזיה ותקשורת ורמת הצריכה הכללית שלנו לא היתה כפי שהיא היום. כך כפי הנראה גם בעוד 30 שנה, עלות המחיה תהיה כפי הנראה גבוהה הרבה יותר.

גם אם נעריך עלייה נמוכה יחסית ברמת החיים בגובה של אחוז אחד בודד (ריאלית) לשנה, בעוד 20 שנה המשמעות תהיה שהפנסיה שלנו תהיה נמוכה במונחים עדכניים בכ-22% ובעוד 30 שנה בכ-35%! המשמעות המעשית - מי שקצבתו נכון להיום הינה 10,000 ש"ח לחודש, בעוד 20 שנה השווי "האמיתי" שלה יהיה 8,200 ש"ח בלבד ובעוד 30 שנה 7,400 ש"ח.

השאלה הנשאלת היא מה עושים כדי להתגבר על בעיה זו?

אם נחזור לתחילת המאמר ניתן לראות שהמלצתי מאוד על תכנון. תכנון מראש של תוספת של אחוז אחד (או יותר) יפתור את הבעיה. השאלה הבאה שתישאל היא מהיכן המשאבים לספק את הגידול הזה? בחלק גדול מהמקרים המשאבים קיימים, צריך להבין את הבעיה, ואז ניתן יהיה לטפל בה. לדוגמא, כספים שקיימים בקופות גמל, בקרנות השתלמות וכספים פרטיים אחרים שיופנו למשיכה כקצבה או אנונה. במידה ולא נהיה מודעים, נוכל לחשוב שמדובר בכספים עודפים שיש נטיה להעביר אותם לדורות הבאים או להשתמש בהם לצרכים אחרים.

ההיבט השני - תיק ההשקעות שתומך בקבלת הפנסיה. הסבר קצר ופשטני למדי - גובה הקצבה נקבע על ידי מספר פרמטרים כמו גיל, מין ועוד, אך גם על פי טבלאות של תוחלת חיים, הפרמטר החשוב ביותר לדיון זה היא התשואה הצפויה על תיק ההשקעות. במידה והתשואה תהיה נמוכה מהצפוי, הפנסיה תקטן ובמידה והיא תהיה גבוהה מהצפוי, הפנסיה תעלה. לדוגמא - כיום בחלק ניכר מביטוחי המנהלים שאינם מבטיחים תשואה, התשואה הצפויה המחושבת היא 3.5% מעל המדד. שלא כמו בקרנות הפנסיה הותיקות או בפנסיה תקציבית, אין הבטחה של שמירה על פנסיה צמודה למדד לדוגמא (שאינה פותרת את הבעיה שהוזכרה בחלק הראשון של המאמר), ההשקעות שעליהן מושתתת הפנסיה בקופות הגמל, ביטוחי המנהלים מאז תחילת שנות ה-90 וקרנות הפנסיה החדשות (מעבר לאג"ח המיועדות) הן השקעות שברובן מבוססות על השוק החופשי, קרי, מניות, נדל"ן מניב, אגרות חוב ועוד מגוון גדול מאוד של השקעות.

איל עצמון – ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי

במקרה זה קיימת בעיה כפולה, תיק "סולידי מדי", לצורך הדוגמא המבוסס רק על אגרות חוב ממשלתיות שאנו מניחים שאין בהן סיכון, יביא למצב שבו הפנסיה תקטן באופן דרמטי עקב התקופה הארוכה של הפנסיה והתשואה הנמוכה מהצפוי ואילו תיק שמושתת על השקעות "מסוכנות מדי" יכול לגרום למצב שבו בשנים שבהן שוק ההון יורד הפנסיה יכולה לרדת יחד איתו לעיתים אף בשיעורים גבוהים של עשרות אחוזים.

כיון שאין פתרון קסם לבעיה הסבוכה שניסיתי להסביר כאן, צריכים, ראשית, להיות מודעים אליה, ובעקבות כך לפעול כל אחד על פי העדפותיו ומצבו הכלכלי. לדוגמא, אדם שמרגיש שהוא יכול לעמוד בירידות בשוק ההון ומצבו הכלכלי איתן, יכול לבחור במסלול מסוכן יותר הכולל נכסים כספיים תנודתיים יותר כמו מניות וכו' יחסית לאדם שמרגיש שאינו יכול לעמוד בהפסדים משמעותיים ומצבו הכלכלי אינו איתן מספיק.

אני מקווה שהמידע שהובא לפניכם יעזור לכם להבין יותר את הבעיה ואולי גם לגרום לכם לטפל בה...